

Notat om tilråding av vedtak om kontrollområdeforskrift

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Til: Avdelingsdirektør Elisabeth Willmann

Fra: Seksjon for fiskehelse og fiskevelferd

Dato: 17.08.2018

Vår ref: 2018/163280

VEDTAK OM FASTSETTELSE AV FORSKRIFT

-om kontrollområde for å forebygge, begrense og bekjempe infeksiøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr i Dønna, Leirfjord, Nesna og Lurøy kommuner, Nordland fylke.

Innholdet i forskriftsforslaget

Vi foreslår å opprette et kontrollområde rundt lokalitetene 28336 Breivika og 32897 Breivika S, bestående av en overvåkingszone og en bekjempelsessone.

Formålet med forskrift om kontrollområde er å forebygge, bekjempe og utrydde sykdommen ILA hos fisk i forskriftens virkeområde, jf. forskriftens § 2.

Forskriften legger restriksjoner på aktivitet i sonene for å forhindre videre smitte ut fra området.

Bakgrunn

Det er påvist infeksiøs lakseanemi (ILA) på sjølokalitetene 28336 Breivika og 32897 Breivika S i Dønna kommune i Nordland fylke. Lokalitetene drives av Marine Harvest AS.

Mattilsynet mottok 28. juni varsel om mistanke om ILA på lokaliteten 28336 Breivika. Mistanken bygget på laboratorieanalyser og obduksjonsfunn. Mattilsynet har 11. juli 2018 stadfestet diagnosen ILA basert på nye analyseresultater fra Veterinærinstituttet.

Lokalitet 32897 Breivika S som også drives av Marine Harvest, ligger i kort avstand fra lokalitet 28336 Breivika. Lokalitetene deler fortøying. Stadfesting av diagnose omfatter derfor begge de nevnte anleggene.

Utbredelse av soner

Mattilsynet har med bakgrunn i anvisninger i gjeldende ILA-beredskapsplan og lokale forhold foreslått en utbredelse av bekjempelsessone og overvåkingssone rundt lokalitetene 28336 Breivika og 32897 Breivika S for å bekjempe og overvåke sykdommen. En kontrollområdeforskrift som foreslås vil blant annet legge restriksjoner på trafikk i området. Slik Mattilsynet ser det er det fortsatt smittefare forbundet med nøter og evt. utstyr frem til disse er vasket og desinfisert og lokalitetene har gjennomført brakklegging i samsvar med kravene i forskriften.

Høring og høringsuttalelser

Kontrollområdeforskrifter i forbindelse med utbrudd av ILA må etableres raskt for å sikre at riktige smittebegrensende tiltak iverksettes. Med denne bakgrunn har Mattilsynets administrerende direktør besluttet at Mattilsynet kan unnta forskriften fra krav til høring med tre måneders (minimum seks ukers) frist for innspill (jf. krav og unntak fra krav i utredningsinstruksen). For at berørte aktører i tilstrekkelig grad likevel skal bli hørt, gis partene anledning til å uttale seg om sonenes utstrekning og forskriftsforslaget både gjennom regionens forhøring med ca. en ukes frist og gjennom hovedkontorets forkortede høring på ca. en uke.

For å sikre tidlig informasjon til berørte aktører, sendte Mattilsynet forslag til soner for kontrollområdet og forskriftsmal på forhøring til berørte aktører 16. juli 2018. Mattilsynet har ikke avholdt høringsmøte i denne sammenheng, da det har vært informert om strakstiltak og aktuelle tiltak ved bekreftet ILA-diagnose. Det ble gitt frist til søndag 22. juli 2018 for å komme med innspill på ovennevnte forhøring. Innspillene som kom inn i forhøringen ble vurdert og konkludert med i høringsbrevet.

Mattilsynet sendte forskriftsutkast på høring 2. august 2018.
Høringsfristen gikk ut 9. august 2018.

Vi har mottatt et felles høringsinnspill fra Nova Sea AS, Lovundlaks AS og Tomma Laks AS. Selskapene ønsker at lokalitetene 23816 Nordbotnet og 21337 Kveitholmen holdes utenfor overvåkingssonen. Flere av argumentene for å redusere overvåkingssonen ble av de nevnte selskapene også fremsatt i forhøringen, og ble behandlet i høringsbrevet av 01.08.2018

Høringsinnspillet går oppsummert ut på:

- Vedtak skal ikke gå lenger enn nødvendig, føre-var prinsippet er ikke relevant
- Det er ikke nødvendig å innlemme Nordbotnet og Kveitholmen i overvåkingssonen, da lokalitetene ligger i stor avstand fra utbruddslokalitet. Dertil er de nevnte lokalitetene allerede omfattet av en eksisterende overvåkingssone.
- Det synes å foreligge forskjellig praksis i Trøndelag og Nordland mht. fastsettelse av overvåkingssone
- Innlemming i overvåkingssoner medfører betydelige problemer ved eksport av fisk
- Formålet med bestemmelser for overvåkingssonen kan oppnås ved frivillige ordninger

1. Tiltak skal ikke gå lengre enn det som er nødvendig

Høringsinstansene skriver at føre-var prinsippet er lovfestet i naturmangfoldloven og at Mattilsynets vurdering må være basert på vilkårene i denne loven for å anvende føre-var prinsippet.

Mattilsynets kommentar:

I forarbeidene til matloven er forholdet mellom føre-var-betraktninger og forholdsmessighet uttrykt slik: «For å videreføre gjeldende forvaltningspraksis vil begrepet «nødvendige vedtak» omfatte vedtak basert på føre-var betraktninger. På grunn av usikkerheten i den konkrete saken, er det ikke gitt at slike vedtak framstår som forholdsmessige. Beslutninger innen offentlig forvaltning forutsettes å være basert på best mulig tilgjengelig kunnskap, og tiltak som iverksettes etter føre-var betraktninger er således ikke prinsipielt forskjellige fra andre forvaltningsvedtak.» (Ot.prp nr. 100 (2002-2003) s. 158). Slik Mattilsynet ser det representerer det foreslåtte kontrollområdet nødvendige og godt utprøvde tiltak for å begrense smitte.

Føre-var prinsippet er kodifisert i naturmangfoldloven, men er i all hovedsak et ulovfestet prinsipp. I sammenheng med Mattilsynets forvaltningsområde, viser vi til matlovens forarbeider. Føre-var prinsippet har blant annet vært innfortolket i tilsynsmyndighetens enkeltvedtakskompetanse. Forarbeidene viser konkret til at begrepet «nødvendige vedtak» omfatter vedtak basert på føre-var betraktninger og konkluderer med at slike vedtak ikke prinsipielt skiller seg fra andre forvaltningsvedtak. Et vedtak basert på en føre-var betraktning kan fremstå mindre proporsjonalt, fordi det er usikkerhet i grunnlaget for beslutningen. Et vedtak med sikte på å bekjempe en alvorlig, smittsom sykdom vil til tross denne iboende usikkerheten, kunne være nødvendig for å redusere sannsynligheten og dermed risikoen for spredning av smitte.

2. Det er ikke nødvendig å innlemme Nordbotnet og Kveitholmen i overvåkingssonen

Høringsintansene mener det ikke er nødvendig å innlemme lokalitetene Nordbotnet og Kveitholmen i overvåkingssonen grunnet stor avstand til utbruddslokaltet og fordi disse ligger i etablert overvåkingssone opprettet ved ILA-utbrudd på Nordbotnet i 2016 (FOR-2016-11-28-1417).

Mattilsynets kommentar:

Kveitholmen og Nordbotnet ligger i en avstand på hhv. 18 og 17 km fra Breivika/Breivika S. Beredskapsplanen for ILA anviser at en overvåkingssone skal ha en radius på minst 10-20 km fra lokalitet med påvist ILA. Det er vanlig praksis at Mattilsynet oppretter nye kontrollområder ved sykdomsutbrudd, også i tilfeller der lokalitetene allerede ligger i etablerte kontrollområder.

3. Utstrekningen av overvåkingssonen viser forskjeller i praksis mellom regionene

Høringsparten hevder at en overvåkingssone i Trøndelag (FOR 2017-02-21-199) med større tetthet av lokaliteter er gitt en radius på 10 km, mens foreslått overvåkingssone rundt Breivika/Breivika S i Nordland er langt større (20 km). Det anses med dette å foreligge betydelig forskjellsbehandling mellom regionene (Trøndelag og Nordland).

Mattilsynets kommentar:

I følge beredskapsplan for ILA skal utbredelse av overvåkingssonen ha en radius på minst 10-20 km fra utbruddslokaltet. Eksempelet det vises til i Trøndelag (FOR-2017-02-21-199) hadde Eiterfjorden som utbruddslokaltet, og overvåkingssonens yttergrense har her en avstand på 16-18 km fra anlegg som fikk påvist ILA (Eiterfjorden). Det blir følgelig ikke korrekt å måle utbredelse av overvåkingssonen med utgangspunkt i 21495 Risværgalten, som ligger i en avstand på 9 km fra Eiterfjorden. Når forskriften angir utbredelse av overvåkingssonen fra Risværgalten, er dette gjort av referansehensyn og således underlette den skriftlige fremstilling av kartfiguren. I utsendt forslag til kontrollområde for Breivika/Breivika S er overvåkingssonens yttergrense lagt i en avstand på ca. 16-20 km fra anlegg med påvist ILA. De to angjeldende kontrollområdene i Trøndelag og Nordland har dermed tilnærmet lik utstrekning, og følger normen for utbredelse fastlagt i beredskapsplanen. Det bemerkes at det ved Eiterfjorden ble fastsatt en langt større bekjempelsessone enn foreslått for Breivika, da det i førstnevnte område er større tetthet av oppdrettsanlegg. I bekjempelsessonen vil det blant annet gis pålegg om utslakting/destruksjon, og eksempelet det vises til i Trøndelag var følgelig mer inngripende for næringsaktørene enn tilfellet vil være for Breivika-området. Bekjempelsessonen vil som kjent innlemmes i overvåkingssonen når bekjempelsessonen er tømt og brakklagt i tilstrekkelig tid. Kontrollområdene i de to tilfellene, bestående av bekjempelsessone og overvåkingssone, har begge en utbredelse på 18-20 km fra utbruddslokaltet, og er således tilnærmet like. Høringsinstansenes fremlagte eksempel viser ingen forskjellsbehandling av aktører i Trøndelag og Nordland.

4. Innlemming i overvåkingssoner medfører betydelige problemer for eksport – forskriftens formål kan oppnås på frivillig basis

Høringsinstansene understreker at innlemming i overvåkingssoner medfører betydelige problemer ved eksport av fisk – og foreslår at helsekontroll, prøvetaking og rapportering av dødfisk kan oppnås på frivillig basis.

Mattilsynets kommentar:

ILA er en alvorlig sykdom som kan gi store direkte tap for oppdretterne, men som også vil ha betydning for eksport til ulike marked. Det enkelte lands importregelverk er dynamisk og kan ikke være bestemmende for Mattilsynets håndtering av sykdomsutbrudd. Mattilsynet kan derfor ikke legge avgjørende vekt på gjeldende importregelverk for ulike land, men må gjennomføre nødvendige og tilstrekkelige tiltak for å hindre spredning av smitte.

ILA er en sykdom som er listeført i vedlegg til forskrift 17. juni 2008 nr. 819 om omsetning av akvakulturdyr og produkter av akvakulturdyr, forebygging og bekjempelse av smittsomme sykdommer hos akvatiske dyr. All håndtering av listeførte sykdommer baserer seg på offentlige tiltak og reguleringer, slik nevnte forskrift anviser.

Høringsinspillene gir ikke grunn til å endre utkastet til kontrollområde som var på høring.

Vurdering av konsekvenser

Foreslåtte kontrollområdeforskrift vil kunne medføre negative økonomiske konsekvenser for akvakulturanleggene som blir omfattet av sonene. Påvisning av en alvorlig fiske sykdom som ILA, medfører behov for å pålegge restriksjoner på å ta fisk inn og ut av anleggene i bekjempelsesonen. Lokalitetene i området blir også pålagt månedlig helsekontroll med prøveuttak.

Effekten av tiltakene er vurdert opp mot de totale konsekvensene reguleringene medfører for næringsaktører og miljøet rundt. Slik Mattilsynet ser det representerer det foreslåtte kontrollområdet nødvendige og godt utprøvde tiltak for å begrense smitte. Hensynet til å hindre spredning av ILA til større deler av områdene rundt må veie tyngre enn de ulemper dette påfører aktørene i den begrensede perioden tiltakene varer.

Med bakgrunn i beredskapsplan for ILA og vurdering av lokale forhold, foreslår Mattilsynet å opprette et kontrollområde i Dønna, Leirfjord, Nesna og Lurøy kommuner, Nordland fylke.

Tilråding

Seksjon fiskehelse og fiskevelferd tilrår at vedlagte forskrift om kontrollområde for å forebygge, begrense og bekjempe infeksjons lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr i Dønna, Leirfjord, Nesna og Lurøy kommuner, Nordland fylke fastsettes.

Vedlegg:

Forskrift om kontrollområde for å forebygge, begrense og bekjempe infeksjons lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr i Dønna, Leirfjord, Nesna og Lurøy kommuner, Nordland

Hjemmel: Fastsatt av Mattilsynet, hovedkontoret [10.08.2018] med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 19, jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790, og forskrift 17. juni 2008 nr. 819 om omsetning av akvakulturdyr og produkter av akvakulturdyr, forebygging og bekjempelse av smittsomme sykdommer hos akvatiske dyr § 36.

Kapittel I. Formål, virkeområde og definisjoner

§ 1. Formål

Formålet med forskriften er å forebygge, begrense og bekjempe sykdommen infeksjøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr innenfor forskriftens virkeområde.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder opprettelse av kontrollområde bestående av bekjempelsessone og overvåkningssone i Dønna, Leirfjord, Nesna og Lurøy kommuner i Nordland.

Bekjempelsessonen opprettes omkring lokalitetene 28336 Breivika og 32897 Breivika S i Dønna kommune. Bekjempelsessonen avgrenses:

- I sør med en rett linje mellom et punkt på øya Dønna (12,652041; 66,094705) til et punkt sør-vest på øya Finnkona (12,723403; 66,116091), videre mellom et punkt øst på Finnkona (12,734832; 66,119401) og til Mikkelvika (12,73356;66,09327)
- Videre i øst av en rett linje fra Mikkelvika (12,73356;66,09327) til Dalken på øya Løkta (12,76912; 66,14015)
- I nord med en rett linje over Skipsfjorden fra Vaskarneset på øya Dønna (12,62792;66,18009) til Jordfastholmen på øya Løkta (12,67439; 66,18358)

Overvåkingssonen ligger utenfor bekjempelsessonen og omfatter lokalitetene 21337 Kveitholmen, 23816 Nordbotnet, 15655 Hjartøy N, 13333 Husby, 29387 Sundaysøy og 36037 Klipen. Overvåkingssonen avgrenses:

- I vest med en rett linje mellom Nordøyneset på Dønna (12,58758;66,22811), over Tomfjorden til et punkt på sørspissen av Sørsolvær (12,62696; 66,34107)
- Videre sørøst over Sjona med en rett linje til Storvikneset på Handnesøya (13,01305; 66,27959)
- I øst av en rett linje mellom Ørnes på Handnesøya (12,9767, 66,22946) over Nesnakroken/Ranfjorden til Masstuodden (13,00437; 66,15168)
- I sør fra et punkt på Dønna (12,544113; 66,057899) til et punkt på fastlandet ved Løkvika (12,678034; 66,061676).

Koordinatene er angitte i desimalgrader.

I vedlagte kart er bekjempelsessonen merket med rødt, mens overvåkingssonen er merket med gult.

Forskriften omfatter også slakterier, tilvirningsanlegg og notvaskerier utenfor kontrollområdet som håndterer akvakulturdyr, produkter av akvakulturdyr og utstyr fra anlegg i bekjempelsessonen.

§ 3. Definisjoner

I forskriften menes med:

Akvakulturdyr: Vannlevende dyr, inkludert kjønnsprodukter, hvile- og forplantningsstadier, unntatt sjøpattedyr, som kommer fra eller er ment for akvakulturanlegg.

Fisk: Enhver laksefisk og marin fisk uansett utviklingsstadium.

ILA (infeksjøs lakseanemi): Virussykdom forårsaket av en sykdomsfremkallende variant av ILA-virus (HPR deletert ILA-virus). ILA-virus er et akvatisk orthomyxovirus. ILA gir alvorlig sykdom og dødelighet hos atlantisk laks.

Laksefisk: Atlantisk laks (*Salmo salar*), ørret (*Salmo trutta*), regnbueørret (*Oncorhynchus mykiss*) og røye (*Salvelinus alpinus*).

Kontrollområde: Et avgrenset geografisk område bestående av bekjempelsessone og overvåkningssone opprettet som ledd i forebygging, begrensning og bekjempelse av ILA, hvor det gjelder særskilte tiltak, forbud eller påbud.

Kapittel II. Tiltak i bekjempelsessonen

§ 4. Overføring av akvakulturdyr inn i og ut av bekjempelsessonen

Det er forbudt å sette ut akvakulturdyr i bekjempelsessonen. Mattilsynet kan gjøre unntak for utsett av renseskisk.

Det er forbudt å føre akvakulturdyr fra anlegg i bekjempelsessonen ut av bekjempelsessonen uten tillatelse fra Mattilsynet. Forbudet gjelder også føring av akvakulturdyr til slakteri eller tilvirkingsanlegg.

§ 5. Tiltak overfor akvakulturanlegg med laksefisk i bekjempelsessonen

Anlegg med laksefisk i sjø skal oversende ukentlige lister som viser den daglige dødeligheten av fisk på merdnivå til Mattilsynet.

Anlegg med laksefisk i sjø i skal føre registrer over besøk på anlegget og gi informasjon om smittestatus til alle besøkende som kan komme i kontakt med fisk og utstyr/materiale som kan overføre smitte.

Anlegg med laksefisk i sjø skal minst ha månedlig helsekontroll med prøveuttak egnet til å avdekke eventuell ILA-smitte. Prøveuttak kan skje slik det fremgår av vedlegg 2 til forskriften.

Fisk fra anlegg med laksefisk i sjø med påvist eller grunn til mistanke om ILA skal slaktes eller destrueres innen en fastsatt frist i henhold til en individuell plan godkjent av Mattilsynet. Etter at anlegget er tømt for fisk skal det rengjøres og desinfiseres. Anlegget skal deretter brakklegges i minimum tre måneder.

Anlegg med laksefisk i sjø der ILA ikke er påvist skal, etter at det er tømt for fisk, rengjøres og desinfiseres.

Alle anlegg med laksefisk i sjø i bekjempelsessonen skal etter rengjøring/desinfeksjon gjennomføre felles brakklegging i minimum to måneder.

Etter at Mattilsynet har vurdert og skriftlig akseptert vask og desinfeksjon av anleggene til å være tilstrekkelig, kan brakkleggingstiden starte.

Anlegg med laksefisk i sjø må daglig føre skriftlige registreringer om gjennomførte tiltak fastsatt i denne forskrift. Registreringene skal være lett tilgjengelige slik at de kan forevises Mattilsynet ved inspeksjon.

§ 6. Rengjøring av nøter med mer fra akvakulturanlegg i bekjempelsessonen

Oppdrettsnøter fra anlegg innenfor bekjempelsessonen skal leveres til et notvaskeri som Mattilsynet tillater.

Nøter må være merket med navn på opprinnelseslokalitet og lokalitetsnummer.

Benyttes notvaskeri som ligger utenfor bekjempelsessonen skal det meldes fra til Mattilsynet minst to virkedager før nøter transporteres ut av bekjempelsessonen.

Transport av nøter til notvaskeri fra anlegg i bekjempelsessonen skal foregå i en lukket transport og langs en transportrute som på forhånd er godkjent av Mattilsynet.

Ved rengjøring og desinfeksjon av nøter fra anlegg innenfor bekjempelsessonen, skal alt avløpsvann samles opp og filtreres og desinfiseres før utslipp. Nøter fra bekjempelsessonen skal holdes atskilt fra nøter fra andre anlegg.

Oppdrettsbåter, fôrlåter, flyteringer og annet utstyr fra anlegg i bekjempelsessonen skal rengjøres og desinfiseres slik Mattilsynet bestemmer, før utstyret tas i bruk ved samme eller annen lokalitet.

Notvaskeri som skal vaske nøter fra bekjempelsessonen må daglig føre skriftlige registreringer av gjennomførte tiltak fastsatt i denne forskrift. Registreringene skal være lett tilgjengelige slik at de kan forevises Mattilsynet ved inspeksjon.

§ 7. Tiltak overfor slakteri som skal slakte fisk fra bekjempelsessonen

Slakteri som skal slakte laksefisk fra bekjempelsessonen må ha godkjent avløpsbehandling, partikkelfelle og tilfredsstillende hygieniske rutiner samt føre daglige, skriftlige registreringer av gjennomførte tiltak fastsatt i denne forskrift. Registreringene skal være lett tilgjengelige slik at de kan forevises Mattilsynet ved inspeksjon.

Fisk fra akvakulturanlegg i bekjempelsessonen tillates ikke plassert i slaktermerd ved mottak på slakteriet. Mattilsynet kan unntaksvis gi tillatelse til slik plassering.

Slakteri som slakter fisk fra akvakulturanlegg med påvist eller grunn til mistanke om ILA tillates ikke å motta fisk fra andre lokaliteter.

Etter at det er slaktet fisk fra akvakulturanlegg med påvist eller grunn til mistanke om ILA, skal slakteriet rengjøres og desinfiseres før det igjen kan slaktes annen fisk ved slakteriet. Mattilsynet i distriktet der slakteriet ligger gir tillatelse til slakting etter rengjøring/desinfeksjon.

Ferdig slaktet fisk fra anlegg med påvist eller grunn til mistanke om ILA tillates ikke ført ut av slakteriet til tilvirking uten at det er meldt fra til Mattilsynet minst to virkedager før overføring om hvilket tilvirkingsanlegg som er aktuell for mottak. Fisk fra lokalitet med påvist eller grunn til mistanke om ILA tillates kun overført til tilvirkingsanlegg med godkjent avløps- og avfallshåndtering. Tilvirkingsanlegget og Mattilsynet i mottakerdistriktet, skal ha mottatt melding om fiskens opphav før den ferdige slaktede fisken tillates overført til tilvirkingsanlegget.

§ 8. Tiltak ved transport i bekjempelsessonen

Transport av levende laksefisk som ikke skal til bestemmelsessted i bekjempelsessonen skal så vidt mulig gå utenom bekjempelsessonen. Transport av levende laksefisk i eller gjennom bekjempelsessonen skal godkjennes av Mattilsynet.

Ved smolttransport og transport av slaktefisk gjennom bekjempelsessonen skal Mattilsynet varsles på forhånd med opplysninger om navn på båt, passeringstidspunkt og leveringssted.

Brønnbåter som transporterer levende fisk fra akvakulturanlegg med påvist eller grunn til mistanke om ILA skal ikke ta andre transportoppdrag uten at det foreligger tillatelse fra Mattilsynet.

Transportør som transporterer akvakulturdyr gjennom bekjempelsessonen må daglig føre skriftlige registreringer over gjennomførte tiltak fastsatt i denne forskrift. Registreringene må være lett tilgjengelige slik at de kan forevises Mattilsynet ved inspeksjon.

Det er forbudt for båter og andre transportmidler å ta inn transportvann, ballastvann eller lignende i bekjempelsessonen. Forbudet gjelder ikke for transportvann som tas inn ved lasting av slaktefisk i sonen.

Mattilsynet kan pålegge tiltak overfor transportør som transporterer akvakulturdyr til eller fra anlegg i bekjempelsessonen slik som krav om godkjent transportrute, lukket brønn, behandling av transportvann, avfallsbehandling, vask og desinfeksjon.

Transport og levering av fôr til anlegg i bekjempelsessonen skal skje etter Mattilsynets anvisning.

Mattilsynets kan treffe tiltak overfor annen transport i bekjempelsessonen som kan innebære fare for smitteoverføring.

§ 9. Tiltak overfor annen virksomhet i bekjempelsessonen

Fangst og flytting av rensefisk er ikke tillatt i bekjempelsessonen.

Mattilsynet kan treffe tiltak overfor annen akvakulturrelatert virksomhet i bekjempelsessonen som kan innebære fare for smitteoverføring.

Kapittel III. Tiltak i overvåkingssonen

§ 10. Tiltak overfor akvakulturanlegg med laksefisk i overvåkingssonen

Anlegg med laksefisk i sjø skal ukentlig oversende Mattilsynet lister som viser den daglige dødeligheten av fisk på merdnivå.

Anlegg med laksefisk i sjø skal minst ha månedlig helsekontroll med prøveuttak egnet til å avdekke eventuell ILA-smitte. Prøveuttak kan skje slik det fremgår av vedlegg 2 til forskriften.

§ 11. Tiltak ved transport i overvåkingssonen

Mattilsynet kan pålegge ytterligere tiltak overfor transportør som transporterer akvakulturdyr til eller fra anlegg i overvåkingssonen slik som krav om godkjent transportrute, lukket brønn, behandling av transportvann, avfallsbehandling, vask og desinfeksjon.

Transportør som transporterer akvakulturdyr gjennom overvåkingssonen skal daglig føre skriftlige registreringer over gjennomførte tiltak fastsatt i medhold av første ledd. Registreringene må være lett tilgjengelige slik at de kan forevises Mattilsynet ved inspeksjon.

Mattilsynet kan treffe tiltak overfor annen transport i overvåkingssonen som kan innebære fare for smitteoverføring.

§ 12. Tiltak overfor annen akvakulturrelatert virksomhet i overvåkingssonen

Mattilsynet kan treffe tiltak overfor annen akvakulturrelatert virksomhet innenfor overvåkingssonen som kan innebære fare for smitteoverføring.

Kapittel IV. Kontrollområdets varighet

§ 13. Opphevelse av bekjempelsessonen

Etter at all laksefisk fra anleggene i bekjempelsessonen er slaktet ut, anlegg og utstyr forskriftsmessig rengjort og desinfisert, lokalitetene har gjennomført en samordnet brakklegging av

bekjempelsessonen i minimum to måneder og anlegg der det er påvist ILA er brakklagt i minimum tre måneder, kan Mattilsynet vedta at bekjempelsessonen skal oppheves. Fra samme dato som bekjempelsessonen oppheves, innlemmes den i overvåkningssonen.

§ 14. Opphevelse av overvåkingssonen

Overvåkingssonen oppheves når det er gått to år siden bekjempelsessonen i kontrollområdet ble opphevet.

Kapittel V. Andre bestemmelser

§ 15. Tilsyn og vedtak

Mattilsynet fører tilsyn og fatter nødvendige enkeltvedtak for å gjennomføre bestemmelsene gitt i og i medhold av denne forskriften i samsvar med matlovens § 23 om tilsyn og vedtak, og kan herunder treffe vedtak etter § 24 om særskilt smittesanering, § 25 om stenging og virksomhetskarantene og § 26 om tvangsmulkt.

§ 16. Dispensasjon

Mattilsynet kan i særlige tilfeller dispensere fra bestemmelsene i denne forskrift, forutsatt at det ikke vil stride mot Norges internasjonale forpliktelser, herunder EØS-avtalen.

§ 17. Straffebestemmelser

Forsettlig eller uaktsom overtredelse av denne forskriften eller bestemmelser og vedtak gitt i medhold av den, er straffbar i henhold til matloven § 28.

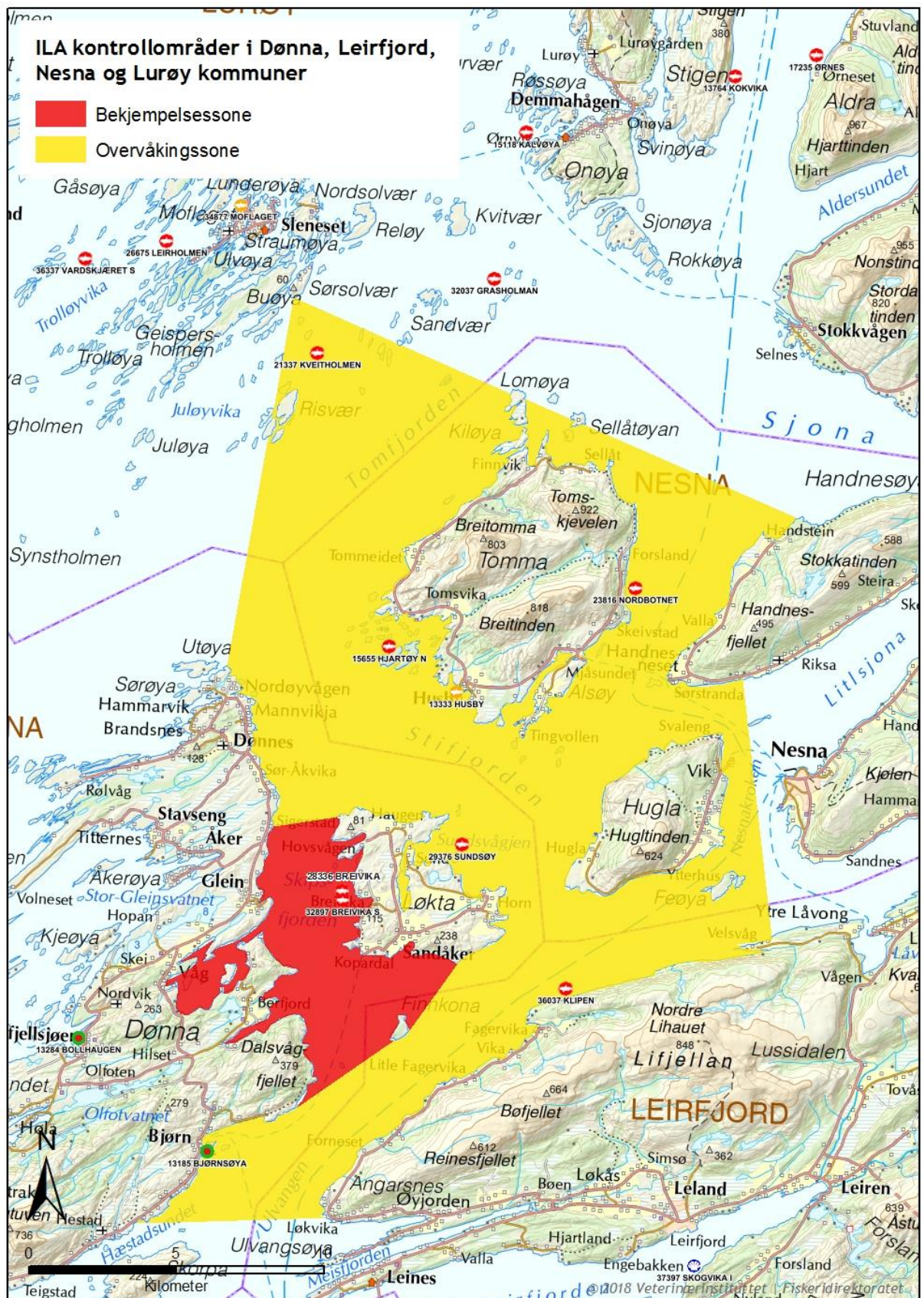
§ 18. Ikrafttredelse og varighet

Denne forskrift trer i kraft straks.

Forskriften oppheves automatisk to år etter fastsettelse av endringsforskrift som opphever bekjempelsessonen i samsvar med forskriftens § 13.

Vedlegg 1 kart:

Kart over ILA-kontrollområde i Dønna, Leirfjord, Nesna og Lurøy kommuner, Nordland.

Vedlegg 2 prøvetaking:

Plan for prøvetaking i forbindelse med kontrollområder for ILA

Fiskehelsetjenesten har ansvaret for helsekontrollen. For best mulig overvåking av ILA kan fiskehelsetjenesten gi veiledning til personell på anleggene om prøveuttak og oppbevaring av

prøvene. Fiskehelsetjenesten samler inn samtlige prøver tatt gjennom den siste måneden og sender prøvene til Veterinærinstituttet eller til utpekt laboratorium.

Symptomer på sykdommen ILA:

Ved ILA finner man vanligvis tegn på sirkulasjonsforstyrrelser som acites, ødemer og stuvning, og tegn på karskade. Dette inkluderer alvorlige blødninger, punktblødninger i hud og indre organer. I noen tilfeller ser en bare generelle tegn på sirkulasjonsforstyrrelser, mens andre ganger finner man mørk eller blek lever, svullen nyre eller milt, eller blodopphopning i tarmen. Andre tegn inkluderer bleke gjeller, blødninger i øye og utstående øyne. Det er vanlig å ikke finne alle tegnene hos alle fiskene. ILA opptrer i ulike manifestasjoner der et varierende antall av beskrevne kliniske og patologiske tegn er til stede.

Lokaliteter med laks der det ikke er påvist ILA innenfor kontrollområdet:

1. Dødfisk plukkes daglig og gjennomgås. Prøvene for ILA-overvåking tas fra fersk dødfisk eller svimere som har vokst normalt, fra «litt rufsete fisk», men ikke fra taperfisk, med mindre disse har tegn på ILA. Det må ikke velges ut fisk for prøvetaking samtidig med at det pågår foring. Det anbefales at oppdretter fortløpende tar prøver fra 5-10 fisk gjennom en månedsperiode.

Det tas prøver fra hjerteventrikkel (for å få med endotelrikt vev) og helst også midtnyre som legges på glass med RNAlater®. Et glass for hver fisk. Prøvene lagres i kjøleskap i ett døgn og bør deretter oppbevares i fryser fram til innsending.

2. Ved den månedlige helsekontrollen tar fiskehelsetjenesten et tilsvarende antall prøver (5-10 fisk) av hjerteventrikkel og helst også av midtnyre på RNAlater® for virusundersøkelse. Samlet antall laks som det tas prøver fra i løpet av en måned, bør være 10-20.

Mistanke om smittsom sykdom i lokaliteter med laks innenfor kontrollområdet:

1. Ved forøket dødelighet eller annen grunn til mistanke om sykdom skal helsekontroll gjennomføres uten unødig opphold for å avklare årsaksforhold, jf. akvakulturdriftsforskriften § 13. Ved forøket dødelighet eller dersom det er fisk med typiske tegn på ILA ved det daglige dødfiskopptaket, skal Mattilsynet umiddelbart varsles, jf. matlovens § 19 og akvakulturdriftsforskriftens § 13.
2. Dersom det ved helsekontrollen er obduksjonsfunn som kan gi mistanke om ILA, skal det tas full organpakke på formalin (hjerte, lever, nyre, milt, tarm/blindsekker, hud/muskulatur og gjeller) samt hjerteventrikkel og midtnyre på RNAlater® og virustransportmedium (fra samme fisk som det tas organprøver til histopatologi fra). For mer detaljert beskrivelse av prøveuttaket, se: <http://www.vetinst.no/provetaking-og-diagnostikk/hvordan-ta-ut-prover/provetaking-av-fisk>
3. Ved mistanke om ILA må prøvene sendes til Veterinærinstituttet.

Lokaliteter med regnbueørret innenfor kontrollområdet:

Regnbueørret blir ikke syk av ILAV, men kan være bærer av viruset blant annet i hudslim og på gjeller. Derfor anbefales det at fiskehelsetjenesten tar svaberprøver fra hudslim fra 10 fisk per lokalitet til PCR-undersøkelse.

Framgangsmåte, utstyr og oppbevaring av prøver ved svabring:

Veterinærinstituttet kontaktes før av uttak av svaberprøver for informasjon om rett bufferløsning og prøvetaking (tlf: 458 57 695). Utstyr for svabring kan bestilles hos Veterinærinstituttet på utstyrsbestilling@vetinst.no.

Prøvene kan tas fra fersk dødfisk eller svimere som har vokst normalt, eller fra frisk, bedøvd fisk.

NB! Alle svaberprøver må sendes til Veterinærinstituttet for analyse.

Framgangsmåte ved svabring: Fra hvert individ svabres det aseptisk ved siden av ryggfinnen. Svaberen legges langs huden, ved siden av ryggfinnen og rulles med lett trykk bortover langs finnen. Det skal ikke trykkes så hardt at skjell løsner. Svaberen må ikke komme i kontakt med andre gjenstander/steder på fisken før eller etter svabring. Svaber puttes i rør med 'Nuclisens easymag extraction buffer' og brekkes av. For å påse at røret kan lukkes er det viktig at svaberen ikke stikkes helt ned i bunnen av røret før den brekkes av. Prøv å brette så nærme selve svaberen som mulig (Merk at dersom trepinnen blir våt, kan den være vanskelig å brette). Én svaber fra ett individ per rør. Merk rørene med individnummer. Svaberprøvene skal helst legges direkte i fryser og oppbevares i fryser fram til innsending.

Bomull-svaber med treskaft av typen «Forensics swab» fra Sarstedt (ordernr: 80.626) kan brukes. Svabrene må være sterile og pakket individuelt. 1,5 eller 2ml eppendorfrør fylles med 1 ml 'Nuclisens easymag extraction buffer'.

Rapportering av prøvesvar:

Veterinærinstituttet eller annet laboratorium skal sende kopi av alle analysedata til Mattilsynets avdelingskontor. Veterinærinstituttet, som kunnskapsstøtteinstitusjon, skal lage en samlerapport over ILA-overvåkingen innenfor kontrollområdene.

Dersom prøvene undersøkes ved et utpekt laboratorium, skal resultatene fra prøvene rapporteres til Veterinærinstituttet (referanselaboratorium), datamottak@vetinst.no, innen den 10. i hver måned.